

De vragen van Frisch

De vragen van Frisch

Max Frisch

Vertaald door Els Snick

Oorspronkelijke titel: *Fragebogen*
© Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1998.
All rights reserved by and controlled through
Suhrkamp Verlag AG Berlin

B&L

6	Vragenlijst I
10	Vragenlijst II
16	Vragenlijst III
22	Vragenlijst IV
28	Vragenlijst V
34	Vragenlijst VI
40	Vragenlijst VII
46	Vragenlijst VIII
50	Vragenlijst IX
56	Vragenlijst X
60	Vragenlijst XI
66	Vragenlijst XII
70	Vragenlijst XIII
76	Vragenlijst XIV

Vragenlijst I

1. Weet je zeker dat het behoud van de mensheid je echt interesseert als jij en alle mensen die je kent er niet meer zijn?
2. Waarom? Trefwoorden volstaan.
3. Hoeveel kinderen van jou zijn er niet geboren omdat jij dat niet wilde?
4. Wie had je liever nooit ontmoet?
5. Heb je het gevoel tegenover een persoon, die dat misschien helemaal niet weet, ongelijk te hebben en heb je daarom de pest aan jezelf of juist aan die ander?
6. Zou je graag een perfect geheugen willen hebben?
7. Hoe heet de politicus wiens dood door ziekte, verkeersongeval enz. je hoopvol zou kunnen stemmen? Of vind je niemand onvervangbaar?
8. Welke dode zou je graag terugzien?
9. Welke juist niet?
10. Had je liever tot een ander volk of een andere cultuur behoord, zo ja welke?
11. Hoe oud zou je willen worden?

12. Als je de macht had datgene te bevelen wat jou nu het juiste lijkt, zou je dat dan bevelen tegen het verzet van de meerderheid in? Ja of nee.
13. Waarom niet, als het je het juiste lijkt?
14. Vind je het makkelijker een gemeenschap te haten of een bepaalde persoon, en haat je liever individueel of binnen een collectief?
15. Wanneer ben je opgehouden te denken dat je slimmer werd, of denk je dat nog steeds? Vermeld de leeftijd.
16. Vind je je zelfkritiek overtuigend?
17. Wat denk je dat men je kwalijk neemt en wat neem je jezelf kwalijk, en als dat niet hetzelfde is, waarvoor zou je dan eerder vergeving vragen?
18. Als je je even voorstelt dat je nooit geboren was, baart deze voorstelling je zorgen?
19. Als je aan een overledene denkt: zou je dan wensen dat deze tegen je spreekt of zou jij liever nog iets tegen de overledene willen zeggen?
20. Houd je van iemand?
21. En waaruit leid je dat af?
22. In de veronderstelling dat je nog nooit iemand hebt vermoord: hoe verklaar je dat je dat nog nooit hebt gedaan?
23. Wat mis je om gelukkig te zijn?
24. Waar ben je dankbaar voor?
25. Zou je liever dood zijn of liever nog een poosje leven als een gezond dier? Als welk dier dan?

Vragenlijst II

1. Is het huwelijk voor jou nog een probleem?
2. Wanneer overtuigt het huwelijk als instituut je het meest: als je het bij anderen ziet of in je eigen situatie?
3. Wat heb je anderen het vaakst geadviseerd:
  - a. om te scheiden?
  - b. om niet te scheiden?
4. Ken je ook verzoeningen die geen littekens achterlaten aan de ene of de andere of aan beide kanten?
5. Welke problemen lost een goed huwelijk op?
6. Hoe lang moet je gemiddeld met een partner samenleven voordat je de eerlijkheid tegen jezelf kwijtraakt, d.w.z. dat je zelfs in stilte niet meer durft te denken aan iets wat je partner zou kunnen afschrikken?
7. Hoe verklaar je dat je bij de gedachte aan scheiding naar een schuldvraag zoekt bij jezelf of bij je partner?
8. Zou je zelf het huwelijk hebben uitgevonden?
9. Identificeer je je met de gezamenlijke gewoonten in je huidige huwelijk? En zo niet, denk je dat je huwelijkspartner zich met deze gewoonten identificeert en waaruit leid je dit af?

10. Wanneer maakt het huwelijk je enigszins nerveus:
- in het dagelijks leven?
  - op reis?
  - als je alleen bent?
  - in groot gezelschap?
  - onder vier ogen?
  - 's avonds?
  - 's ochtends?
11. Ontwikkelt zich binnen het huwelijk een gemeenschappelijke smaak (zoals de inrichting van de echtelijke woning doet vermoeden) of is er bij jou bij elke aanschaf van een lamp, een tapijt, een vaas enz. sprake van een stille capitulatie?
12. Als er kinderen zijn: voel je je schuldig tegenover de kinderen als het tot een scheiding komt, m.a.w. vind je dat kinderen recht hebben op ongelukkige ouders? En zo ja, tot op welke leeftijd?
13. Waarom heb je de huwelijksgelofte afgelegd:
- behoefte aan veiligheid?
  - een kind?
  - de sociale nadelen van de ongehuwde staat, ongemakken in hotels, intimidatie door roddel, tacteloosheid, complicaties met autoriteiten of burens enz.?
  - traditie?
  - vereenvoudiging van het huishouden?
  - consideratie met de families?
- ervaring dat ongehuwd samenleven evenzeer leidt tot gewenning, tot vermoeidheid, tot sleur enz.
  - vooruitzicht op een erfenis?
  - hoop op wonderen?
  - de opvatting dat het slechts een formaliteit is?
14. Zou je aan de burgerlijke of kerkelijke formule voor de huwelijksgeloften iets willen toevoegen:
- als vrouw?
  - als man?
- (Graag in precieze bewoordingen.)
15. Als je meerdere keren getrouwd bent geweest, in welk opzicht leken je huwelijken het meest op elkaar: in hun begin of in hun einde?
16. Als je hoort dat een partner je na de scheiding blijft beschuldigen, concludeer je daaruit dat er meer van je gehouden werd dan je op dat moment beseft of lucht het je op?
17. Wat zeg je gewoonlijk als er weer een scheiding is in je vriendenkring en waarom heb je dat niet eerder tegen de betrokkenen gezegd?
18. Kun je even openhartig zijn tegenover beide echtelieden als ze dat niet tegen elkaar zijn?